Gazdasági program

2019-2024

Dad község életképességének fejlesztése,

a lakosságszám emelkedését előremozdító lehetőségek kiaknázása

I.) Helyzetkép:

Bevezető

Dad község lakosságának életében már-már megszokottá válik, hogy a településünkön mindig történik valamilyen beruházás, fejlesztés, építkezés, vagy intézményi átalakítás.

Ennek megfelelően az elmúlt évek során is jelentős változások történtek, ami jól mutatja, hogy Dad község folyamatosan fejlődik, gyarapodik.

Természetesen mindig lesznek fejlesztésre váró területek, hisz önkormányzatunk anyagi helyzete, személyi háttere nem teszi lehetővé, hogy mindenhol egyszerre, egy időben történjenek meg a vágyott és szükséges változtatások.

A következő időben is a Képviselőtestület kompetenciája lesz meghatározni, hogy hol, melyik területen kell fejlesztéseket elvégezni, és a következő időben is a kínálkozó pályázati lehetőségek fogják meghatározni, hogy hol, melyik területen van lehetőségünk pályázati források bevonásával beruházásokat elvégezni.

Az Önkormányzat a fejlesztési lehetőségeket próbálta úgy kihasználni, hogy a megvalósuló beruházások vagy intézményi átalakulások az itt élők számára pozitív változásokat eredményezzen, hogy a lakóközösségünk számára kényelmesebb, szebb és élhetőbb települést hozzunk létre.

Megújuló középületek, jól működő intézmények, rendezett, parkosított közterületek biztosítják Dad község lakossága számára a kellemes életteret a településen.

Településünk 13 éves töretlen fejlődését biztosítják a pályázati források, mely nem csak az Önkormányzat, hanem a civil szervezetek számára is elérhetőek voltak, így az ő fejlesztéseik is hozzájárultak a jelenlegi településkép kialakulásához.

A pályázati források önkormányzati önerő nélkül nem lettek volna elérhetőek számunkra, ezért a saját bevételeinkre nagy figyelmet kell fordítanunk a jövőben is.

Ezek közül a legnagyobb tétel az iparűzési adóbevétel.

Szerencsére településünkön vannak, jól működő vállalkozások, akik adóbefizetéseikkel nagymértékben hozzájárultak önkormányzatunk stabil anyagi helyzetéhez.

Reméljük, hogy a gazdasági környezetben nem következik be negatív változás, mivel az önkormányzatunkat nehéz helyzetbe hozhatná.

Egyéb adóbevételeink – gépjármű, kommunális- is nagyon fontosak az önkormányzat működése szempontjából.

Dad község fejlődési lehetőségeit még egy nagyon fontos tényező befolyásolja, az pedig településünk lakosságának száma és a korosztályok megoszlása lakosságon belül.

Dad község lakosságszáma 2019. január 01-én 1041 fő, sajnos csökkenő tendenciát mutat.

Az elmúlt években a legnagyobb hangsúlyt a meglévő épületeink, meglévő intézményeink fejlesztésére fordítottuk. A megyében a falvak közül szinte egyedüliként bölcsődei csoportot indítottunk, ingyenes igénybevételi lehetőséggel, amivel a községben élő fiatal családokat kívántuk támogatni.

Bölcsődébe, óvodába járó kisgyermekek kb. 10%-a a környező településekről jár az intézménybe.

Általános iskolába járó gyermekek körében kb. 1/3 részt tesz ki a dadiak száma. Amennyiben az iskola a teljes létszámmal (190 fő) működne ez az arány még rosszabb lenne. Ettől függetlenül a célkitűzés a maximális létszámhoz közelítés.

A fenti számok, arányok rövid távon is az intézményeink működtetésében okozhatnak jelentős problémát.

Szerencsénkre Dad községben jó hírű, jól működő intézmények vannak, így a vidékről jövő gyermekek feltöltik a rendelkezésre álló intézményi helyeket.

Hosszútávon viszont erre alapozni nem lehet. Az elkövetkező időkben az egész település életképességét, lehetőségeit negatívan fogja befolyásolni, ha Dad elöregedő településsé válik.

A jelenlegi finanszírozási rendszerben is megmutatkozik az alacsonyabb lakosságszámból eredő probléma (pl. az állami normatív támogatásokban, oep finanszírozásban, stb.).

Sajnálatos tapasztalat, hogy a felsőfokú végzettséget szerző fiatalok már nem a községben telepednek le, leginkább a munkahelyüknek megfelelő városokba költöznek. Településünkön is megjelent a fiatalok körében a külföldi munkavállalás lehetőségének elszívó hatása.

Ezért a mostani önkormányzati ciklus egyik legfontosabb feladatává kell tenni, hogy olyan lehetőségeket teremtsünk, ami a lakosságszám emelkedését eredményezi.

A 2019-2024 közötti időszak gazdasági programját a fentiek figyelembe vételével javaslom megalkotni.

1.) <u>Gazdálkodások, vállalkozások</u>

Természeti adottságainak megfelelően a településen jelentős mezőgazdasági tevékenység folytatódik. Több család megélhetést biztosítja Dad községben a földművelés, állattartás. Jelentős számú lakos rendelkezik őstermelői igazolvánnyal is, akik közül viszont elenyésző számban foglalkoznak érdemben is ezzel a tevékenységgel.

Az elmúlt évek során, a gazdasági környezetnek köszönhetően megerősödtek a Dad község területére bejelentett vállalkozások is.

Így településünkön jelen vannak a változó gazdasági potenciállal rendelkező vállalkozások, , KFT-k, BT-k és egyéni vállalkozók egyaránt.

Helyben foglakoztatást az Önkormányzat, a közoktatási intézmények, a kereskedelmi egységek, szolgáltatók, gazdálkodók, valamint a vállalkozók biztosítanak az itt élők számára.

A helyiek lakóhelyükről nagy számban járnak el dolgozni a környező városokba, ipari üzemekbe, kereskedelmi egységekbe, ahol az egyre emelkedő jövedelmek magasabb életszínvonalat tudnak biztosítani a Dadiak számára is.

Dad községet 20-30 km-es sugárban körülölelő, jelentős munkaerőt foglalkoztató ipari üzemeknek is köszönhetően a munkanélküliek száma községünkben elenyésző.

2.) Településkép:

Községünk a címerünkben is jelképesen megjelenő 5 domb által körülvett völgyben terül el, nagyon szép, kellemes környezetben. A település megjelenése az utóbbi évek fejlesztéseinek köszönhetően rendezett, esztétikus.

Az utcákat alkotó épületek, lakóházak és környezetük egy-két kivételtől eltekintve gondozottnak mondható.

Településünk jellegzetessége, hogy a Fő utcánk közel 900m hosszúságú, melyet három részre oszthatunk. Az alsó részre, mely az országos közút csatalakozásáig tart, a középső részre, mely kb. egy 300 m-es országos közút szakasz, majd ebből leágazva a felső szakaszra, mely az országos közúttól a Kultúrházig tart.

A *Fő utca alsó szakaszát* 2008 –ban, KDOP-Belterületi utak fejlesztése című pályázati forrásból kompletten felújítottuk, a telefon és kábeltv vezetékeket sikerült korszerű föld alatti rendszerbe átépíteni. A felújított utca telepített növényzete esztétikus, minőségi megjelenést biztosít a környéknek.

A Fő utca alsó szakaszának középületei, egyházi épületei az elmúlt évek pályázati forrásainak köszönhetően felújításra kerültek, ami hozzájárul a rendezett utcaképhez.

A *Fő utca középső részén* 2012-ben KKK pályázati és saját forrás felhasználásának köszönhetően jelentős felújítást történt. Megépült a szabványos buszöböl pár, akadálymentes peron, a gyalogos átkelőhely. Közel 100 m-en új burkolatot kapott az országos közút és elkészültek a kapubejárók és az új térköves járda is, mely alá beépítésre kerültek a telefon, kábel tv védőcsövei. A buszmegálló épülete átalakításra került.

Ehhez a felújításhoz társult 2014-ben a Magyar Református Jövőért Alapítvány pályázati forrása, mellyel a buszmegálló környéke lett parkosítva, illetve elkészült a Trianon emlékpark.

A *Fő utca felső részén* sajátságosan nagyon széles közterület található. A közterületet a belterületi út két egyenlőtlen, 1/3 – 2/3 részre osztja.

A közvetlen lakóházi környezet előtt a lakók által telepített és gondozott fák, növények vannak. A páratlan oldalon ehhez a részhez hatalmas zöld felület csatlakozik. Itt helyezkednek el az emlékművek és a hozzájuk tartozó parkok. Ezt a területet az Önkormányzat kezeli.

Az emlékparkok felújítása pályázati forrásból 2010-ben valósult meg.

Az Önkormányzat állami konszolidációs forrásból 2014-ben 300 m hosszban felújította és szélesítette az utat, a vízelvezető rendszert a Táncsics utcai vízelvezető árokig.

2017-ben, az állami konszolidációs forrás második üteméből az országos közút csatlakozásáig befejezésre került az önkormányzati tulajdonú belterületi szakasz teljes felújítása, útszélesítéssel, egyirányú körforgalom kialakításával és a buszváró öböl kiépítésével.

2018-ban a BM-önkormányzati fejlesztések támogatása pályázati forrásból mindkét oldalon 1,5 széles térkövezett járda épült.

Községünkön átutazók nagy része a Dózsa utcán is áthalad. Itt az utcakép rendezett, gondozott, szépen karbantartott portákat lehet látni.

A település további utcáiban az adottságok (az utcák szélessége, vízelvezetők, utak, járdák állapota) és az ott élők igényessége határozzák meg mennyire lehet gondozott, növényekkel, virágokkal díszített megjelenése a lakóházak előtti közterületnek. Elmondható, hogy a lakók nagy többsége gondoskodik a rendezett utcaképi megjelenésről és karbantartják az előttük lévő területet.

Településünkön hosszú évek óta egységes információs táblarendszer, illetve a táblarendszerrel azonos utca névtáblák lettek kihelyezve. Az egységes, modern megjelenésű információs táblarendszer lehetővé teszi a községen belüli könnyű tájékozódást az idegenek számára.

3.) Intézmények:

a) Polgármesteri Hivatal:

A XX. Század elején, családi háznak készített épület, mely az évek során több átalakításon esett keresztül. Az épületben a Hivatali funkció mellett volt szolgálati lakás, körzeti megbízotti iroda, mely helyiségek egy idő után a Polgármesteri Hivatalhoz lettek csatolva anélkül, hogy belső átalakítás történt volna. Az épület 2010-ben teljes felújításon, átalakításon ment keresztül.

A Polgármesteri Hivatal mára funkciójában modern, megjelenésében esztétikus, amely kielégíti mind az itt dolgozók, mind a hivatali ügyintézés igényeit.

2020. január 01-étől Dad község és Kömlőd község önkormányzatai létrehozták a Dadi közös Hivatalt, Dadi központtal. A közös hivatal működéséhez az anyagi források és a humán erőforrások rendelkezésre állnak.

b) Óvoda:

Az Óvoda 2013 év végén költözött az átalakított Napközi Otthon épületébe, mivel a régi óvoda épülete, mely a XX. Század elején épült nem volt alkalmas a funkció betöltésére. Az udvaron új játszótér épült.

Az átépítés során a földszinten az egységes bölcsőde-óvoda csoport előírásainak megfelelően kerültek kialakításra helyiségek, majd amikor hivatalosan megszüntették az egységes bölcsőde-óvoda csoportokat, egy újabb belső átalakítással létrehoztunk egy önálló mini bölcsődei csoportszobát, amit úgy alakítottunk ki, hogy akár normál bölcsődei csoport is indítható legyen benne.

Ezzel a lépéssel a megyében elsők voltunk, akik ezt az ellátási formát biztosították a falun élő és kisgyermeket nevelő családok számára.

2014-ben az óvoda épületének külső felújítására került sor, mely kapcsán hőszigetelést, új tető héjazatott kapott és kialakításra került a kondenzációs kazánnal biztosított önálló fűtési rendszer.

Az épület körül térköves burkolat, az épülethez akadálymentes feljáró készült.

2019 nyarán ismét jelentős beruházás valósult meg az épületben. Önkormányzati forrás felhasználásával elkészült a teljes villamos hálózat felújítása.

A beruházásokkal a hosszú évekig mostoha körülmények között lévő Óvoda helyzete véglegesen megoldódott. Az épület alkalmassá vált két csoportban, 50 fő óvodáskorú és egy csoportban 8, de akár 12 fő bölcsődei korú gyermek befogadására.

Az elmúlt években a vidéki gyermekekkel sikerült a maximálishoz közeli létszámmal működtetni az intézményt.

c) Főzőkonyha:

A főzőkonyha 2013 év elejével költözött jelenlegi helyére. Akkori átalakítását az Önkormányzat végezte el az ÁNTSZ iránymutatásai alapján. A konyhát 2013-tól a jelenlegi vállalkozó üzemelteti.

2019-ben 85%-os pályázati támogatással valósult meg a főzőkonyha helyiségeinek teljes felújítása, a teljes eszközpark cseréje és a 36 db napelem felhelyezése az épületre.

A vállalkozó által üzemeltetett, önkormányzati tulajdonban lévő főzőkonyha biztosítja az önkormányzat számára a bölcsődei, óvodai és szociális étkeztetést, a Református Általános Iskola számára az étkeztetést. Ezen kívül a vállalkozó lehetőséget biztosít magánszemélyek számára is igénybe venni a szolgáltatást.

d) Iskola épületek:

<u>Iskola A épület, Fő utca 37.</u>

Az épület a 70-es években épült meg a régi katolikus iskola helyén. A közoktatási épületek közül az egyetlen, amely eredetileg is annak épült, aminek jelenleg is használva van.

Pályázati forrásból az Iskola épülete 2018 szeptember 1-ére felújításra, átalakításra került, energetikai korszerűsítésük megtörtént, tetőszerkezetére 12 db napelem került elhelyezésre.

5 osztálynak (115 fő) és a tanári szobának ad helyett.

Iskola B épület, Fő utca 33.

A régi óvoda épületét a kiköltözést követően átalakítás nélkül az Iskola vette birtokba. Ma már nem lehet ráismerni arra a régi épületre sem kívül, sem belül.

Pályázati forrásból az Iskola épülete nagyfokú átalakításra, felújításra került, energetikai korszerűsítése megtörtént, tetőszerkezetére 8 db napelem került elhelyezésre.

3 osztálynak (75 fő), tanári és igazgatói szobának ad helyett az épület.

Az önkormányzat elkészíttette és érvényes építési engedéllyel rendelkezik az A és B épületet összekötő épületszárny terveivel, mely még két osztályt, szociális helyiségeket, szertárat és aulát foglal magába.

Az épület összekötésével egy egységes és modern iskola valósulhatna meg településünkön.

Az anyagi források előteremtése jelenti a legnagyobb gondot ennek a tervnek a megvalósításában.

e) Egészségház:

Az épület 1936-ban épült községházának, majd az 1950-es években vált egészségházzá. Az épület 2006-ban pályázati forrásból, a tetőt kivéve fel lett újítva és átalakítására is sor került. Az épületben elhelyezett funkcióknak, - házi orvosi szolgálat, védőnői szolgálat- megfelel. Az akadálymentes mosdó és közlekedés biztosított.

f) Kultúrház:

A 70-es években épült, kultúrház funkcióval.

Az épület pályázati segítséggel először 2005-ben lett részben felújítva. 2010 év végén, a szociális blokk kivételével, a belső festése történt meg, illetve LAEDER pályázat keretében a kerítés és parkosítás készült el. Ezt követően 2013-ban az épület teljes belső és külső felújítása, hőszigetelése, energetikai korszerűsítése történt meg. Az akadálymentes mosdó és közlekedés is kialakításra került, az udvarban akadálymentes játszótér épült. Az épületbe 2014-ben pályázati forrásból számítógépeket, projektort vásároltunk

A Kultúrház udvarába pedig a Sportegyesület pályázatának köszönhetően 2014-ben kültéri fitnesz eszközök lettek telepítve.

A Kultúrház a falu közösségi rendezvényeinek optimális helyszínt tud biztosítani, udvarával együtt, bár a nagyterem időnként szűknek bizonyul az iskolai, óvodai rendezvények alkalmával.

g) Tűzoltó szertár

A tűzoltó szertár már nem az eredeti funkcióját tölti be. Használta a Polgárőr Egyesület egy ideig, jelenleg az önkormányzat használja gépraktárnak.

Az épület külső felújítását az Egyesület végezte el 2014-ben önkormányzati támogatással.

h) IKSZT - Földes-ház

Az épület a XX. sz. elején épült. Eredetileg üzlet és lakóház funkcióját töltötte be.

Az Önkormányzat 2009. decemberében pályázatot adott be, IKSZT kialakítása céllal, amely az épület és környezetének komplett fejlesztési és felújítási elképzeléseit tartalmazta.

Pályázatunk támogatásban részesült így a felújított épületet és játszóudvart 2012-ben átadhattuk a község lakóinak.

Az épületben jelenleg két üzlethelyiség és egy közösségi helyiség működik.

2014-ben pályázati forrásból az épületre 46db napelem lett felhelyezve.

Az IKSZT-ben biztosítottunk működési feltételeket az Szociális Szolgálat és a Falugazdász számára.

Számtalan családi és közösségi alkalom kerül megrendezésre falai között.

Üzlet helyiségei folyamatosan bérbe vannak adva.

2019-ben felhőszakadás következtében a játszótér, a hátsó kerítés és az udvara jelentősen károsodott.

Felújítását részben biztosítási összegből tudtuk megoldani.

i) Tájház

1974. május 29-én megnyílt a Falumúzeum az öreg iskola átalakított folyosóján. A kiállítandó anyagot 1969-ben kezdte el gyűjteni Csekovszky Árpádné tanár, majd csatlakozott a gyűjtőmunkához Kugler Géza agronómus. Az iskola folyosóját a tsz mesterei társadalmi munkában alakították át. Sok régi használati tárgyat, munkaeszközt sikerült összeszedni, felújítani.

A múzeum 1984-ben kiköltözött, mert az iskolaépületet felújították. Végleges helye a „Kisdad"-on (Dózsa u.), a tanács által Balogh Mihálynétól megvásárolt ház lett, amely azóta **Tájházként** működik.

A Tájház az évek során kisebb-nagyobb felújításon esett keresztül, nádazását többször javítottuk. A kerítése a Kultúrház lebontott anyagából lett kialakítva.

A Tájház elé információs táblát helyeztünk.

2018-ban sikeres LEADER pályázatot nyújtottunk be az épület komplex felújítására, eredményhirdetésére 2019. októberében került sor.

4.) Infrastruktúra

Településünkön az alap infrastruktúra teljes mértékben kiépített (villany, víz-csatorna, gáz, telefon, internet).

Az internethálózat műszaki fejlesztését a telefontársaság 2012-ben önkormányzati támogatással fejlesztette, majd 2019-ben sor került a település teljes belterületi szakaszán a Szupergyors Internet (SZIP) hálózat kiépítésére.

Településünkön a mobilszolgáltatók lefedettsége megfelelő minőségű.

2019-ben 100%-os állami beruházásként fejlesztésre és átépítésre került Dad és Kömlőd önkormányzatok tulajdonában (50-50 %) lévő csatornahálózat jelentős része.

Sikerült elérnünk, hogy a fejlesztési forrásokat ne az elavult működési technológiájú szennyvíztelepre fordítsák, hanem kiépítsék az önkormányzatok által régóta óhajtott távvezetéket Oroszlány város modern szennyvíztisztító telepéhez.

A beruházással létrejött vagyonelemek az önkormányzatok tulajdonába kerültek.

a) Úthálózat:

Országos közutak állapota

8135 (Kisbér-Tatabánya)

A közút településen belüli állapota átlagos, egyes helyeken nem megfelelő. Az útszélek töredezettek, a padkák elhanyagoltak, az esővíz rendszeresen kimossa.

8127 (Mór-Kocs)

A 8127 sz. közút teljes felújítását a Magyar Közút uniós forrásból 2014-ben a benzinkútig elvégezte. Kialakításra került a benzinkútnál a szabványos buszöböl pár is.

A benzinkútnál a régi kanyarodó ívet lezárták és az önkormányzat számára átadásra került gyalogos közlekedés céljára.

Az út településen belüli szakasza (Sport utca) rendkívül rossz állapotban van, rendszeresen kátyúsodik. A települést Kocs irányában elhagyó első szakasz szerkezete teljesen tönkrement.

A 8127 sz. közút felújítása tőlünk független szervek tudják elrendelni.

Belterületi utak, járdák:

A településen belül mindenhol szilárd útburkolat található. Az utak és járdák egy része még nem került felújításra.

Útfelújítás történt:

- 2008-ban a Fő utca alsó szakászán, valamint a Badacsonyi utcában a Tájház-Dózsa utca becsatlakozásnál, ahol a kanyarodó ívek lettek átépítve,
- 2012-ben a Fő u középső részén a buszöblöktől az alsó szakasz becsatlakozásáig,
- 2014-ben és 2017-ben, a 8127 és a 8135 számú országos közutak között, a teljes felső szakaszon történt komplett útfelújítás, padka építéssel, útszélesítéssel, körforgalommal, buszváró öböl kiépítéssel.

Járdafelújítás-járdaépítés történt:

- 2008-ban a Fő utca alsó szakászán,
- 2012-ben a Fő u középső részén,
- 2014-ben a Fő utcát Táncsics utcával összekötő szakaszon,
- 2017-ben a Kocsi utca egyik oldalán, a Szabadság utcai gyalogos közlekedést segítve a hársfánál és a Kossuth utca végén,
- 2018-ban a Fő utca alsó részének mindkét oldalán,

Településünkön még vannak utcaszakaszok, ahol a járdaépítés indokolt lenne és vannak olyan utcák is, ahol nincsen kiépített járda egyik oldalon sem. Ezek általában a kisebb forgalmú utcák, ahol a lakosok a szilárd útburkolatot használják gyalogos közlekedésre. És vannak utcák, ahol a keskeny közterületi rész nem teszi lehetővé a járdaépítést (Pl.: Táncsics u.).

Mezőgazdasági földutak:

Dad községben 2015 óta a földtulajdonosok és földhasználók jelentős hányada önkéntes befizetéseket tesznek az önkormányzat elkülönített alszámlájára. Az elkülönített összeget kizárólag a külterületi utak és árkok karbantartására, felújítására költjük el, a gazdákkal való egyeztetést követően.

Ennek és egyéb önkéntes munkavégzéseknek köszönhetően az elmúlt években jelentősen javult a külterületeken található árkok, utak állapota.

Sajnálatos módon még mindig tapasztalható, hogy néhol az utakat a földhasználók beszántják, illetve a földek művelésekor hozzászántják saját földterületeikhez az út egy részét.

b) Vízelvezetés

Belterületi vízelvezetés

2008 óta az útfelújításokhoz kapcsolódóan az önkormányzat a csapadékelvezető rendszereket is mindig megújította, az akkor érvényben lévő belvíz elvezetési tervünket felhasználva.

2010-ben közmunka-program keretében igénybe vehető közmunkásokkal több helyen a vízelvezető árkokat tisztíttattunk ki.

2016-ban Dad község Önkormányzata a TOP keretein belül sikeres pályázatot nyújtott be. A 80 millió Ft-os pályázati forrás lehetőséget biztosított arra, hogy a települést körbeölelő övárok rendszerekbe összegyűjtsük és bevezessük a településre hulló csapadékvizeket.

2019-ben szintén a TOP támogatási lehetőségeit figyelembe véve záportározó megépítésére adtunk be pályázatot.

Külterületi Vízelvezetés:

Dad település külterületén vannak nagyobb, gyűjtő vízelvezető erek, pl.: a Dadi-ér, az Ívó-ér, a Dad-Kömlőd között húzódó Határ-árok, illetve a földhajlatokat követő vízelvezető árkok.

Az Ívó-ér és az árkok önkormányzati tulajdonban vannak, de vannak magántulajdonban lévő árkok is.

A Dadi-ér a vasúti átjáró utáni hídtól a bokodi becsatlakozásig állami tulajdonban van, viszont kezdő szakasza, mely a régi Malom tó területén ered, önkormányzati tulajdon.

A nagyobb vízelvezető árkokat 2010-ig a Komáromi Vizitársulás tartotta karban. A kisebb vízelvezető árkok karbantartása 2010-ig a Komáromi Vizitársulás részéről forráshiány miatt nem történt meg.

Sajnos itt is tapasztalható, hogy egyes földtulajdonosok, ezeket a fontos szerepet betöltő vízelvezető árkokat beszántották az évek során, vagy annyira feliszaposodtak, hogy nem tudják ellátni a szerepüket.

A külterületi vízelvezető árkok állapota is sokat változott 2015 óta, mivel a földhasználók önkéntes befizetéseivel jelentős forrásokat lehetett erre a feladatra is felhasználni.

Sajnos az elmúlt években a rendkívüli esőzések és az azt követő villám áradások nem kímélték településünket.

2010, 2014, 2016 évek után 2019-ben is voltak kártételei a heves esőzésnek a településünkön, ami miatt vis maior támogatást kellett igénybe vennünk.

A TOP keretein belül 2016-ban és 2019-ben a „Települési környezetvédelmi infrastruktúra fejlesztések" témakörben benyújtott pályázatink célkitűzései ezeknek a kártételeknek az elhárítását szolgálják.

c) Kossuth utcai híd - átereszek

A település belterületén található híd, valamint az átereszek felújított, jó állapotban vannak.

d.) Közlekedés

Településünkön a vasúti közlekedés 2007 márciusában megszűnt, azóta kizárólag buszközlekedéssel lehet elérni a környező és távolabbi településeket. A járatok sűrűsége megfelelőnek mondható. Dadon 4 buszmegállónál lehet a járatokra fel, illetve leszállni.

A kijelölt buszmegállók közül kettő pár buszöböllel rendelkezik, a másik két helyen is vannak buszmegálló pavilonok elhelyezve.

5.) Oktatás:

a) Óvodai nevelés – Mini Bölcsőde

Az önkormányzat Dadi Nefelejcs Óvoda és Mini Bölcsődéjében két óvodai csoport és egy mini bölcsődei csoport tud működni, megfelelő szakmai munka mellett.

b) Iskolai oktatás:

Dad községben 2007 óta református fenntartású általános iskola működik, mivel az akkori finanszírozási és jogi szabályozási feltételek miatt az iskola működtetését az Önkormányzat nem tudta ellátni.

Általános Iskola 2007 évben 1-4 évfolyammal, majd 2008-tól a teljes 8 évfolyammal kezdte meg működését a dunántúli Egyházkerület fenntartásában, mint a Pápai Református Gimnázium tagintézménye.

2012 óta az Iskola fenntartója a Dadi Református Egyházközség, aki ÁMK formában működteti az intézményt.

Az Iskola létszámának közel harmada már nem dadi diák. Az iskolába a környező 5 településről járnak diákok. 2014 szeptemberétől iskolabuszok szállítják a gyerekeket minden reggel és délután.

A Dadi Református Általános Iskola és Dad község Önkormányzata között közművelődési megállapodás született, melyben az iskola és a mindenkori fenntartó vállalta az önkormányzati könyvtár működtetését az iskolai könyvtárral közösen.

Mára a Dadi Református Általános Iskola a környék egyik legjobban keresett intézményévé nőtte ki magát.

6.) Közművelődés

A közművelődés elsődleges helyszíne a Kultúrház.

Az épületben régen mozi és könyvtár is működött. A mozi 1990-es évektől nem üzemel, a könyvtárat 2006-tól az önkormányzat összevonta az akkor még önkormányzati fenntartású iskolai könyvtárral, mely azóta is összevontan működik.

Az épület fenntartása a 90-es évektől egyre komolyabb gondot jelentett az Önkormányzatnak. a szűkös anyagi helyzet, valamint képzett közművelődési szakember hiánya miatt.

A fent bemutatott problémák miatt 2006-tól vállalkozó működteti az épületet. A közművelődési feladatok ellátását a Vállalkozó az Önkormányzattal és civil szervezetekkel közösen , együttes programszervezéssel és anyagi teherviseléssel biztosítja.

7.) Közélet:

Településünk a közéleti programok gazdag lehetőségét kínálja. Valamennyi nemzeti ünnepünkre és emléknapra szervezet megemlékezést biztosít az Önkormányzat a településünk lakosságának. Az ünnepségeinken a lakosság különböző részvételi számmal vesz részt.

Két leginkább érdeklődéssel kísért programunk a Falunap és az augusztus 19-20-án megtartott Szent István napi rendezvénysorozatunk.

Falunapot 1992-től rendez az Önkormányzat a civil szervezetek bevonásával, szponzori és önkormányzati támogatással

A szent István napoknak 2002-től van hagyománya.

A közélet további, nagyon fontos színterei a településen működő Alapítványok és Egyesületek, melyek egy-egy kiemelt feladat támogatására és ezek színvonalas ellátása érdekében jöttek létre.

- Felnőttek a Gyermekekért Alapítvány: Az iskolai élet támogatására

- Dadi Óvodáért Alapítvány: Az óvodai élet támogatására

- Magyar Református Jövőért Alapítvány: A Református Iskola, a Református Egyház célkitűzéseinek támogatására.

- Dadi Polgárőr Egyesület: közbiztonság biztosítása

- Sport Egyesület: labdarúgás lehetőségének biztosítása

8.) Sport:

Településünkön a sport és mozgáskultúrának különböző lehetőségei és helyszínei vannak.

Lehetőségek:

- Sportegyesület: labdarúgás, tánc, gyalogbodza

- Általános iskola:

Az iskolás korosztály számára biztosít sportolási lehetőségeket, mely természetesen elsősorban a testnevelés órákkal mozgatja meg tanulóit. De ugyanitt nyílik lehetőség többek

között a néptáncra, vívásra, kézilabdázásra, kosárlabdázásra, és még az egykerekű kerékpározásra is.

- Kultúrház:

A Kultúrházban lehetőség van táncoktatásra, konditerem használatára, kültéri fitnesz eszközök és flabelos használatára .

Helyszínek:

- Sportpálya:

Az öltöző 2002-ben pályázati forrásból felújításra került. 2010-ben a Sportegyesület LEADER pályázaton nyert, melyből a sportpálya öntözését és rendezvénytér, pihenőpark kialakítását lehetet megvalósítani.

Az Önkormányzat 2012-es LEADER pályázatából megvalósult a vizesblokkok felújítása, plusz fedett terasz építése bográcsozó hellyel, illetve a rendezvényekhez sátorponyvák beszerzése.

A Sportegyesület 2017-ben TAO pályázatból szabványosította, kibővítette a focipályát, új labdafogó hálók, padok, öntöző csatlakozási pontok létesültek.

- Általános iskola:

Tornaterem: mérete nem megfelelő, nincs hozzá külön szociális blokk.

Kézilabdapálya, futókör: A Református Általános Iskola a kézilabda szövetséggel közösen korszerű, szabványos kézilabda pályát épített 2019 tavaszán.

A futókör felújítása folyamatban van.

- Kultúrház:

Konditerem: Nincs az épületben fűtés, télen villanykályhákkal melegítenek.

Kültéri fitnesz eszközök.

9.) Önkormányzati támogatások

Az önkormányzati támogatások mértékét az adott évi költségvetésben határozza meg a képviselőtestület, figyelembe véve az önkormányzat pénzügyi lehetőségeit, illetve az előző évek támogatási igényeit. Önkormányzatunk a következő támogatási lehetőségeket biztosítja a településünkön lakók számára:

- Szociális támogatás.
- Beiskolázási támogatás.
- Bursa Hungarica
- Első lakáshoz jutás és lakásfelújítás támogatása.
- Civil szervezetek, Alapítványok támogatása.

2.) FEJLESZTÉSI LEHETŐSÉGEK

1.) Bevezető:

A településünk számára biztosítani kell a további fejlődési lehetőséget.

Kiemelten fontos feladat, hogy a település életképességét és fenntarthatóságát megerősítsük, megalapozzuk a település rövid, közép és hosszú távú fejlődési irányvonalait.

Ehhez, jelenlegi ismereteink szerint elsősorban két tényezőt kell megerősíteni.

A település lakosságszámának növelése.

A települések lakosság számának mennyisége jelentősen meghatározza az adott település fejlődési spirálját. Felfelé halad, stagnál, vagy lefelé halad.

A 2000-es évek elejétől szembesülünk azzal, hogy az 1000 fő körüli lakosság számunk inkább hátrányokat jelent településünk fenntarthatósága szempontjából.

Az önkormányzatnak a lakosságszámmal arányos a normatív jellegű bevétele, az adóerő képessége. A településen működő intézményeknek (bölcsőde, óvoda, iskola) a gyermeklétszámmal arányos a normatív jellegű bevétele.

Dad község Önkormányzata számára kiemelkedően fontos feladat, hogy a településen belül új lakóövezeteteket jelöljön ki, mely közép és hosszútávon a település lélekszámának növekedését eredményezheti.

Így nyílik lehetőség a fiatalok számára a helyben maradásra, a településünkre költözni kívánók számára pedig a letelepedésre.

A bölcsőde megnyitásakor is az egyik ösztönző gondolat volt, hogy a falun élő fiatal szülők számára helyben, térítésmentesen legyen elérhető a bölcsődei ellátás.

Érdemes elgondolkodni, hogy a településünkön született gyermekeket az önkormányzat köszönthetné minden évben.

Vállalkozások letelepedésének elősegítése:

Településünk adottságainak köszönhetően számíthatunk rá, hogy községünkben hosszútávon is jelentős számú mezőgazdasággal foglalkozó vállalkozás, családi gazdálkodás fog működni. Törekedni kell arra, hogy ezek a típusú gazdasági szervezetek megerősödjenek, adóerő képességük növekedjen, és ezzel arányos adóteher-viseléssel tudjanak községünk fejlődéséhez hozzájárulni.

A közös gondolkodás jó példája a földhasználók önkéntes hozzájárulása a külterületi utak, árkok karbantartásához.

A különböző szolgáltatások bővítése településen belül szintén célkitűzés lehet az önkormányzat számára.

Vannak olyan hiányzó szolgáltatások, amelyek az itt élők számára bevételi lehetőséget, illetve kényelmesebb életlehetőséget biztosítanának. (pl: étterem, cukrászda, falusi turizmus, stb.)

Dad község területén nem jellemző a nagyobb ipari tevékenység, ennek ellenére a településrendezési tervünkön gondoskodni kell olyan területek kijelöléséről, ahová az ilyen típusú vállalkozások letelepedhetnek.

Jelenleg a volt TSZ telep az egyedüli kijelölt ipari övezet a településünkön.

Amennyiben a Megyei Fejlesztési Tervnek megfelelően megépül a Tatabánya- Mór-Székesfehérvár elkerülő út, -mely érinti a 0122 számú földutat-, akkor ezek a területek is potenciális ipari területekké válhatnak, illetve ilyen terület lehet a Bokodi üzemterülettel szembeni dadi külterületi részek

Mindkét elképzelés hosszútávon teremt lehetőséget Dad fejlődéséhez.

2.) Településkép:

A fejlesztési elképzelések kapcsán érdemes két csoportot alkotni.

Az Önkormányzat részéről anyagi befektetést nem igénylő fejlesztések:

A lakosság részéről mindazon ténykedés, mely a lakókörnyezetének gondozását, virágosítását tartalmazza, nagy mértékben hozzájárul a településünkről alkotott egységes képhez.

A településről alkotott esztétikai képet, mind a helybeleik, mint az átutazók részéről, ezek a lakosság részéről hozzáadott értékek pozitívan befolyásolják.

A település lakóit az Önkormányzat egy eszmei díjjal inspirálhatná lakókörnyezetének csinosítására.

Az utcák között egy nemes verseny meghirdetése:

Pl: Melyik utca környezete változik a legtöbbet 2019-től 2024 nyaráig, vagy adott évben melyik utca és ingatlan nyeri a legvirágosabb utca, porta díjat.

Anyagi befektetést igénylő fejlesztések:

A nagyobb volumenű beruházásokhoz az Önkormányzatnak általában nem áll kellő forrás a rendelkezésére, szinte kizárólag pályázati források bevonásával lehet az adott problémákat orvosolni. Az Önkormányzat felelőssége a pályázati lehetőségek figyelemmel kisérése, pályázatok benyújtása.

A Fő utca középső szakaszának felújításra váró részei:

- a templomdomb mögötti utcarészen a rossz minőségű út felújítása

- a Katolikus Egyházközség részéről a templom külső homlokzatának felújítása

Dózsa utca felújításra váró része:

- A régi tejház környezetének felújítása

3.) Intézmények:

a) Polgármesteri hivatal:

A Polgármesteri Hivatal épületének külső belső felújításával hosszú távon biztosított az épület funkciójának a működése.

Fejlesztési lehetőség az udvar hátsó traktusában található épület felújítása, az önkormányzati karbantartó és közmunkások számára munkaállomás kialakítása.

Forrást a Hivatal működtetésén belül kell biztosítani.

b) Óvoda, főzőkonyha:

Az Óvoda épület és a főzőkonyha teljes felújításával, napelemek elhelyezésével hosszú távra biztosított a funkciók ellátása.

A bölcsődei udvar áthelyezése, bővítése lehet a cél.

c) Iskola épületek:

Fő utca 37.

Az épület 2018-ban teljes korszerűsítésen esett át.

Fő utca 33.

Az épület 2019-ben teljes felújításon, átépítésen esett át.

Mindkét épületre napelemek lettek felhelyezve.

Az önkormányzat rendelkezik a két épületet összekötő épületszárny terveivel.

A fejlesztéshez külső anyagi forrást kell biztosítani, az önkormányzat nem rendelkezik hozzá önerővel.

A két épület között elhelyezkedő Fő u. 35. számú épület elbontása ezt követően indokolt.

d) Egészségház:

Az épület a benne elhelyezett funkcióknak, házi orvosi szolgálat, védőnői szolgálat megfelel.

A fejlesztési lehetőséget az épület energetikai korszerűsítésében, megújuló energia hasznosításban látok.

A kivitelezéshez pályázati forrást szükséges bevonni.

e) Kultúrház:

Az épület a benne elhelyezett funkcióknak megfelel.

A fejlesztési lehetőséget a megújuló energia hasznosításban látok.

A kivitelezéshez pályázati forrást szükséges bevonni.

f) Tűzoltó szertár

Az épület a benne elhelyezett funkciónak megfelel.

Esztétikai szempontból a lebontása lehetséges a későbbiekben.

A tetejéről eltávolított tűzoltó kocsit az épület mellé, vagy a Tájház udvarán egy parkosított környezetbe kell elhelyezni.

g) IKSZT - Földes-ház

Az épület a benne elhelyezett funkcióknak megfelel.

h) Tájház

2020 nyarán megkezdődnek az átfogó felújítási munkák.

A kivitelezés pályázati forrás bevonásával készül.

h) Régi Tejcsarnok és környezete

Pályázati forrás bevonásával az épület felújítása, új funkcióval való felhasználása javasolt a környezetének egyidejű rendbetételével.

4.) Infrastruktúra

A település életképességének megőrzése érdekében új lakóterületeteket kell kijelölni, mely hosszútávon kezeli a település ingatlanigényeit.

Mivel az új lakóterületek kijelölése magántulajdonban lévő ingatlanokon valósul meg támogatni szükséges a tulajdonosokat az építési telkek kialakításának a lebonyolításában, kivitelezésében, akár társulások létrehozásában.

a) Úthálózat:

Országos közutak állapota

8135 (Kisbér-Tatabánya)

A közút állapotának javítása az illetékes Közútkezelő feladata.

Az Önkormányzat által, engedélyes tervvel rendelkező részek felújításához pályázati forrás bevonása javasolt.

8127 (Pusztavám-Kocs)

A Sport utcától terjedő szakasz időszakos javítása, kátyúzása várható a Megyei Közúttól.

A hosszútávú elképzelések között szerepel az út Virágtanyáig történő felújítása.

Belterületi utak, járdák:

Utak:

A Magyar Falu Program pályázati lehetőségeinek köszönhetően 2020 tavaszán felújításra került a Petőfi utca teljes hosszban, valamint a Badacsonyi utca és a Kossuth utca felső szakasza.

Felújítást igényel a Jókai utca, Béke utca, valamint a Badacsonyi utca első szakasza, a Fő u. katolikus templom mögötti része.

Járdák:

Járda kialakítása indokolt a Dózsa utcában a Sport utcától a Postáig tartó szakaszon, valamint a benzinkúttól a Dózsa utca elejéig tartó szakaszon.

Megépítésükhöz pályázati forrás bevonása szükséges.

Mezőgazdasági földutak:

A mezőgazdasági földutak állapotának folyamatos feltérképezése szükséges. Az állapotfelmérést követően az önkéntes hozzájárulás bovonásával lehetséges az utak helyreállítása. Az utak környezetének karbantartásához a gazdálkodók együttműködésére van szükség. Javasolt a gazdákkal való évenkénti egyeztetés folytatása.

b) Vízelvezetés

Belterületi vízelvezetés

Záportározó megépítése pályázati forrás bevonásával.

Külterületi Vízelvezetés:

2015-től az Önkormányzat a Gazdálkodókkal együttműködve próbálja meg a fenntartási munkákat elvégezni.

Mivel a külterületi vízelvezetés problémája egyben a mezőgazdasági vállalkozók problémája is, a megoldásokat a gazdálkodókkal közösen kell keresni.

c) Hidak-átereszek

Állapotuk az évek során végzett felújítási munkáknak köszönhetően megfelelő állapotban van, felújításuk nem szükséges.

d.) Közlekedés

A közlekedési feltételek javításához a buszöböllel nem rendelkező buszmegállók kiépítése szükséges.

A fejlesztési elképzeléshez tervek készítése és külső forrás bevonása szükséges.

5.) Oktatás:

a) Óvodai nevelés.

Az óvodai nevelési munkát az Önkormányzatnak elvi támogatásban kell részesítenie. A szükséges szakmai fejlődéshez megfelelő anyagi támogatást nyújtani, az esetleges pályázati lehetőségeket erejéhez mérten támogatni.

b) Iskolai oktatás:

A református iskolában folyó nevelési munkát az Önkormányzatnak elvi támogatásban kell részesítenie, a kért támogatást anyagi lehetőségünket figyelembe véve megítélni.

6.) Közművelődés

a) Kultúrház :

A közművelődés elsődleges helyszíne a Kultúrház.

Az Önkormányzat a Vállalkozóval a közművelődési, programszervezési feladatokat továbbra is közösen végzi el. A programokat az Önkormányzat anyagi lehetőségét figyelembe véve támogatja.

b) IKSZT :

2012-től az IKSZT-vel új helyszíne lett a közművelődés és civil szféra számára.

Az épületben különböző szolgáltatások érhetők el.

Az elkövetkező évek feladata lesz, hogy mindkét intézményt élettel, programokkal töltsük meg.

7.) Közélet:

A civil szféra szereplőivel a képviselőtestület aktív kapcsolatot tartson fenn, az újonnan alakuló szervezeteket elvi, lehetőség szerint anyagi formában is támogassa.

8.)Sport

Az Önkormányzat tornaterem építéséhez az előző ciklusban már vásárolt telkeket. Ígéretünk van rá, hogy a kézilabda szövetség közreműködésével felépülhet egy munkacsarnok. Az önkormányzat a telek biztosításával és a működtetés támogatásával vállal majd szerepet.

9.) Támogatások

Az Önkormányzat az éves költségvetésben továbbra is biztosítja a támogatási kereteket, azt lehetőségeihez képest emeli.

FEJLESZTÉSEK ÜTEMEZÉSE

A képviselőtestület minden évben, a költségvetés megalkotásakor határoz az adott évben aktuális fejlesztési elképzeléseiről, mely fejlesztési költségeket az adott év költségvetési rendeletébe foglalja.

Az Önkormányzat figyelembe veszi, hogy adott időszakban mely fejlesztési elképzeléseihez talál kedvező pályázati lehetőséget és anyagi lehetőségeit mérlegelve dönt a pályázatokon való szereplésről.

Dad, 2020. július 14..

Szücs Attiláné s.k.

Dad község
polgármestere

DAD KÖZSÉG POLGÁRMESTERE Komárom-Esztergom megye